

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут публічного управління
та державної служби
Кафедра публічної політики
Інститут досліджень безпеки Європейського Союзу (Франція)
Гранадський університет (Іспанія)
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадкі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (КНР)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Державний університет в Гуарапуаві (Бразилія)

Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

20–21 травня 2022 року

**Харків
2022**

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

Редакційна колегія:

Балацинова А. Д. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Васильєва С. О. – д-р пед. наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ворожбіт-Горбатюк В. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Кін О. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Собченко Т. М. – д-р пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ткачова Н. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Цапко А. М. – канд. пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол №7 від 20.07.2022 року)*

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20–21 травня 2022 р.) / за ред. Боярської-Хоменко А. В., Попової О. В. ; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2022. 498 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти з питань методології, історичного та компаративного дискурсу розвитку педагогічної науки; організаційних, дидактичних і методичних засад реалізації дистанційного та змішаного навчання; педагогічних засад інклюзивної освіти; інновацій в освіті; розвитку загальної і вищої освіти; освіти дорослих; цифрових трансформацій в публічному управлінні та адмініструванні.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, здобувачам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Твердохліб Т. С. , Мажуга А. В.	186
Педагогіка партнерства в умовах дистанційного навчання: особливості роботи класного керівника з батьками	
Ткачов С. І., Ткачова Н. О., Щебликіна Т. А.	190
Реалізація індивідуальної траєкторії навчання здобувачів вищої освіти у цифровому середовищі	
Usakli H.	193
Social and Emotional Learning Deficiency Due to Internet Addiction of University Students	
Цимбал О. М.	196
Упровадження форм і методів дистанційної освіти у професійну підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва	

ЕКЦІЯ ІІІ ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Бабиніна Ю. Р., Мельниченко М. В., Рощенко О. О.	200
Художньо-творча діяльність дітей з особливими потребами	
Біла О. О., Левицька Ю. В.	204
Застосування методики «тан-содерберг» у процесі розвитку мовлення молодших школярів із синдромом дауна	
Бойчук Ю. Д., Казачінер О. С.	207
Підготовка майбутніх фахівців до оволодіння технологіями лялько терапії	
Лебедик Л. В.	211
Вимоги до інструментарію підготовки майбутніх соціальних працівників до інклюзивної освіти	

СЕКЦІЯ ІV ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ

Бабак Г. С.	215
Нові педагогічні технології у навчанні іноземних мов	
Бай Цзішен	218
Ефективність ігрових інтерактивних технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти	
Васильєва С. О., У Ді, Ян Ян, Ферлій В. К.	222
Ефективність використання інноваційних технологій навчання на уроках біології	
Григораш О. В.	225
Сутнісні характеристики інноваційної компетентності вчителя	
Дем'янчук Ю. А.	228
Використання інноваційних технологій у процесі викладання історії України в коледжах	

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Дистанційна освіта – перспективний шлях до розвитку професійної освіти. *Педагогічна газета*. 2001. № 1(79). С. 2–4.
2. Бодненко Д. М. Принципи дистанційного навчання. *Вісник Черкаського університету*. Серія «Педагогічні науки». 2004. Вип. 55. С. 27–33.
3. Жулкевська В. Теоретико-методичні основи дистанційного навчання. *Педагогіка, психологія професійної освіти*. 2002. № 1. С. 52–59.
4. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. Київ : КПП, 2000. 12 с.
5. Струк О., Струк С. Деякі рекомендації щодо організації дистанційного навчання у вищих навчальних закладах. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка*. Серія «Педагогіка». 2011. № 1. С. 155–158.

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА З БАТЬКАМИ

Твердохліб Т. С.

докторка педагогічних наук, доцентка

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Мажуга А. В.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

У статті розкривається значення партнерських стосунків із батьками учнів в Новій українській школі; представлено традиційні та інноваційні форми взаємодії класного керівника і батьків; визначено ті з означених форм, які доцільно застосовувати в умовах дистанційного навчання. Установлено особливості означеної взаємодії за реалізації дистанційної форми в сучасній Україні.

Ключові слова: дистанційне навчання, педагогіка партнерства, класний керівник, форма взаємодії класного керівника і батьків.

The article reveals the importance of partnerships with parents of students in the New Ukrainian School; traditional and innovative forms of interaction between the class teacher and parents are presented; identified those of these forms, which should be used in distance learning. The peculiarities of this interaction in the implementation of distance form in modern Ukraine are established.

Key words: distance learning, pedagogy of partnership, class teacher, form of interaction between class teacher and parents.

Сучасний світ стрімко розвивається, що вимагає змін і в освітній галузі. Важливим кроком у реформуванні освіти України стало впровадження з 2018 року Нової української школи (НУШ). Навчально-виховний процес НУШ має постійно трансформуватися і вдосконалюватися, відповідаючи на виклики сьогодення. Зокрема, це стосується і партнерської взаємодії класного керівника та інших учителів із батьками в умовах дистанційного навчання.

Зміни, зумовлені введенням НУШ, торкнулися всіх суб'єктів освітнього процесу: і учнів, і вчителів, і батьків, адже дана концепція базується на засадах педагогіки партнерства. Педагогіка партнерства – це чітко визначена система відносин усіх учасників процесу навчання і виховання (учнів, батьків, учителів), яка має такі ознаки:

- організовується на принципах добровільності й спільних інтересів;
- ґрунтується на повазі й рівноправності всіх учасників, дотримуючись визначених норм (права та обов'язки) і враховуючи ціннісні орієнтири кожної зі сторін;
- передбачає активне залучення всіх учасників до реалізації спільних завдань та готовність брати на себе відповідальність за їх результати [1, с. 6].

Педагогікою партнерства зумовлюється долучення батьків до побудови освітньої траєкторії учнів, розвиток традиційної для наших шкіл просвітницької роботи педагогів. Спираючись на наукову роботу Н. Кондрацької, розуміємо педагогічну просвіту батьків як цілеспрямований процес і результат засвоєння батьками систематизованих навичок, умінь, знань про особливості розвитку дитини і взаємодію з нею, побудованих відповідно до культурних цінностей на гуманістичній основі [4]. Учитель повинен надати необхідну інформацію і допомогти батькам усвідомити важливість педагогічно правильного підходу до виховання та навчання дитини в сім'ї. В. Сухомлинський наголошував, що вчити батьків – це одне з найважливіших завдань учителя, педагоги повинні застерегти батьків від численних помилок у ставленні до дитини. За переконанням В. Сухомлинського «педагогіка повинна стати наукою для всіх – і для вчителів, і для батьків». З цією метою у Павлиші (селище міського типу на Кіровоградщині) була створена школа для батьків, де вони записувались на навчання за два роки до вступу їхньої дитини в школу. Батьки відвідували заняття до закінчення їхньою дитиною середньої школи і проходили курс педагогіки та психології [7].

Сьогодні традиційними можна назвати такі форми взаємодії класного керівника та батьків: лекторії, що полягають у проведенні класним керівником циклу лекцій з різних питань виховання у сім'ї; батьківські дні, які можуть реалізовуватися різними способами (розповідь та демонстрація досягнень дітей, труднощів, з якими вони зіштовхнулися, спілкування колективу батьків і учнів, що організовано вчителем, консультації та уроки для батьків від викладачів, психологів, лікарів тощо); педагогічні практикуми, що представлені певними рекомендаційними завданнями, які допоможуть вдосконалити педагогічну культуру батьків; сумісні справи, які передбачають взаємодію батьків та учнів за допомогою та ініціативою школи (організація та проведення конкурсів, концертів, походів, екскурсій і подібне); батьківські збори – форма, яка може бути дуже різноманітною (бесіди, диспути, науково-практичні конференції, знайомство з

працями педагогів щодо виховання дітей, обмін досвідом виховання в сім'ї та інше) [5, с. 163-164]. Щодо останньої форми слід зауважити, що з'явилася вимога проводити батьківські збори винятково із класних та загальношкільних проблем, загальних питань навчання та виховання, а щодо успішності окремих учнів класний керівник має повідомляти батькам особисто в індивідуальній розмові. Публічно розповідаючи про досягнення та невдачі школярів, порівнюючи їх, педагог створює умови для осуду дитини, як з боку однолітків, так і з боку мами й тата, які можуть бути незадоволені рівнем знань своєї дитини, бо вона гірша за свого однокласника чи однокласницю.

Значного поширення в сучасній практиці шкіл набули інноваційні форми взаємодії класного керівника і батьків, а саме:

1. Вебінари, онлайн-тренінги. Вебінарами називають форму дистанційного навчання, окремий вид веб-конференції, за якої взаємодія між педагогом і учасниками відбувається за допомогою web-технологій в режимі реального часу [3].

2. Групи батьків з учителями в різноманітних месенджерах. Вони дозволяють оперативно надавати батькам важливу актуальну інформацію щодо шкільного життя їхніх дітей, обговорювати її, проводити опитування тощо.

3. Кабінет батьків, е-журнал, таблиця успішності та е-щоденник в інформаційно-комунікаційній автоматизованій системі «Єдина школа», яка рекомендована Міністерством освіти і науки України. Електронний щоденник для батьків – модуль, розроблений з метою залучення батьків до освітнього процесу шляхом перегляду розкладу уроків їх дітей; доступу до отриманих ними оцінок, контролю відвідування школи та виконання домашнього завдання; аналізу навчальних досягнень дітей на основі статистики успішності, можливості бути в курсі актуальних новин та подій, які відбуваються у школі, а також мати інтерактивний зв'язок як з класним керівником, так і з усіма вчителями [2].

4. Дописи просвітницько-педагогічної спрямованості педагогів у соціальних мережах. Найчастіше ці пости вміщують яскраву ілюстрацію і стислу інформацію. Окрім того, як засвідчує сучасне дослідження [6], є ефективним розміщення в соціальних мережах також педагогічних коміксів для батьків.

В умовах дистанційного навчання доцільним є застосування інноваційних форм взаємодії учителів і батьків, а також батьківських зборів в онлайн режимі. Готовність та ініціювання педагогами контактів з батьками є запорукою налагодження й підтримки довірливої партнерської взаємодії заради активної життєдіяльності дитини, що сприяє її різнобічному гармонійному розвитку. Класний керівник має порушувати теми, які стосуються взаємин у сім'ї, привертати увагу батьків до важливості правильного підходу до дитини, надавати педагогічні поради, організовувати опитування, щоб краще зрозуміти настрої батьків та їх готовність до співпраці за умов відсутності безпосереднього особистісного контакту з учителем.

З метою з'ясування особливостей взаємодії класного керівника з батьками в умовах дистанційного навчання в реаліях сучасної України нами було проведення анкетування. В опитуванні взяли участь 45 осіб, які мешкають у Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Кіровоградській, Полтавській,

Тернопільській та Харківській областях. Аналіз анкетування показав, що більшість батьків учнів 1–11 класів різних регіонів держави вважають, що рівень спілкування з учителем достатній для вирішення усіх питань навчання та виховання й не змінився з уведенням дистанційної форми, а у 17,8% опитуваних інтенсивність взаємодії взагалі знизилася. За дослідженням у 13,3% випадків контактування з класним керівником посилилося і 6,7% батьків почали відчувати його надмірним. Із застосуванням дистанційної форми спілкування популярність проведення батьківських зборів знизилася на 22,2%, а використання груп у месенджерах зросло на 8,7%. Платформою «Єдина школа» користуються 33,3% батьків. Щодо решти форм взаємодії, то вони застосовуються набагато рідше. З огляду на коментарі окремих учасників зрозуміло, що деяким не вистачає проведення інноваційних форм взаємодії, а інші вважають, що питання оцінок дитини – найважливіше, цим питанням і має обмежуватися спілкування з класним керівником.

Таким чином, партнерські стосунки з батьками є важливою умовою функціонування НУШ. Активне застосування в Україні дистанційної форми навчання, зумовлене карантинними обмеженнями і воєнними діями, змусило вчителів вносити зміни й у взаємодію з батьками. Визначено такі особливості означеної взаємодії в сучасних реаліях: використання інформаційних технологій; обмеженість просвітницької педагогічної діяльності класних керівників, незважаючи на об'єктивну потребу батьків в такій просвіті; поєднання класним керівником традиційних та інноваційних форм співпраці.

Список використаних джерел

1. Бабко Т., Банах О., Вознюк А., Коломоець Г., Кудрик Л., Мельник О. Нова українська школа: організація взаємодії з батьками учнів початкової школи. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 208 с.
2. Єдина школа : Інформаційно-комунікаційна автоматизована система, призначена для закладів освіти, учнів та їх батьків, а також для органів управління освіти. URL: <https://eschool-ua.com/#/home>. (дата звернення: 23.02.2022).
3. Капанжи С. О. Вебінар як форма проведення навчального заняття. URL: <https://vseosvita.ua/library/vebinar-ak-forma-provedenna-navcalnogo-zanatta-182487.html> (дата звернення: 20.02.2022).
4. Кондрацька Н. М., Клепач М. М., Шабловська А. Р. Психолого-педагогічна просвіта як фактор розвитку педагогічної культури батьків. Технології навчання. 2015. Вип. 14. С. 65–72.
5. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. Харків, 2002. 400 с.
6. Мажуга А. В., Твердохліб Т. С. Педагогічний комікс як засіб просвітницької роботи з батьками здобувачів початкової освіти. *Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи* : збірник матеріалів II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Ніжин, 21 жовт. 2021 р.). Ніжин, 2021. С. 100–101.
7. Степанюк Т. В. О. Сухомлинський про взаємозв'язок школи та сім'ї у вихованні молодших школярів. Кропивницький, 2018. URL: <http://surl.li/cvvhr>. (дата звернення: 22.02.2022).